

Bureau voor Archeologie Rapport 407

Utrechtseweg 71-79, Oosterbeek, gemeente Renkum: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase

Geactualiseerde versie.

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 407. Utrechtseweg 71-79, Oosterbeek, gemeente Renkum: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase

auteur: M. Hanemaaijer (KNA prospector Ma) en A. de Boer (KNA Senior Prospector)

autorisatie: A. de Boer (KNA senior prospector)

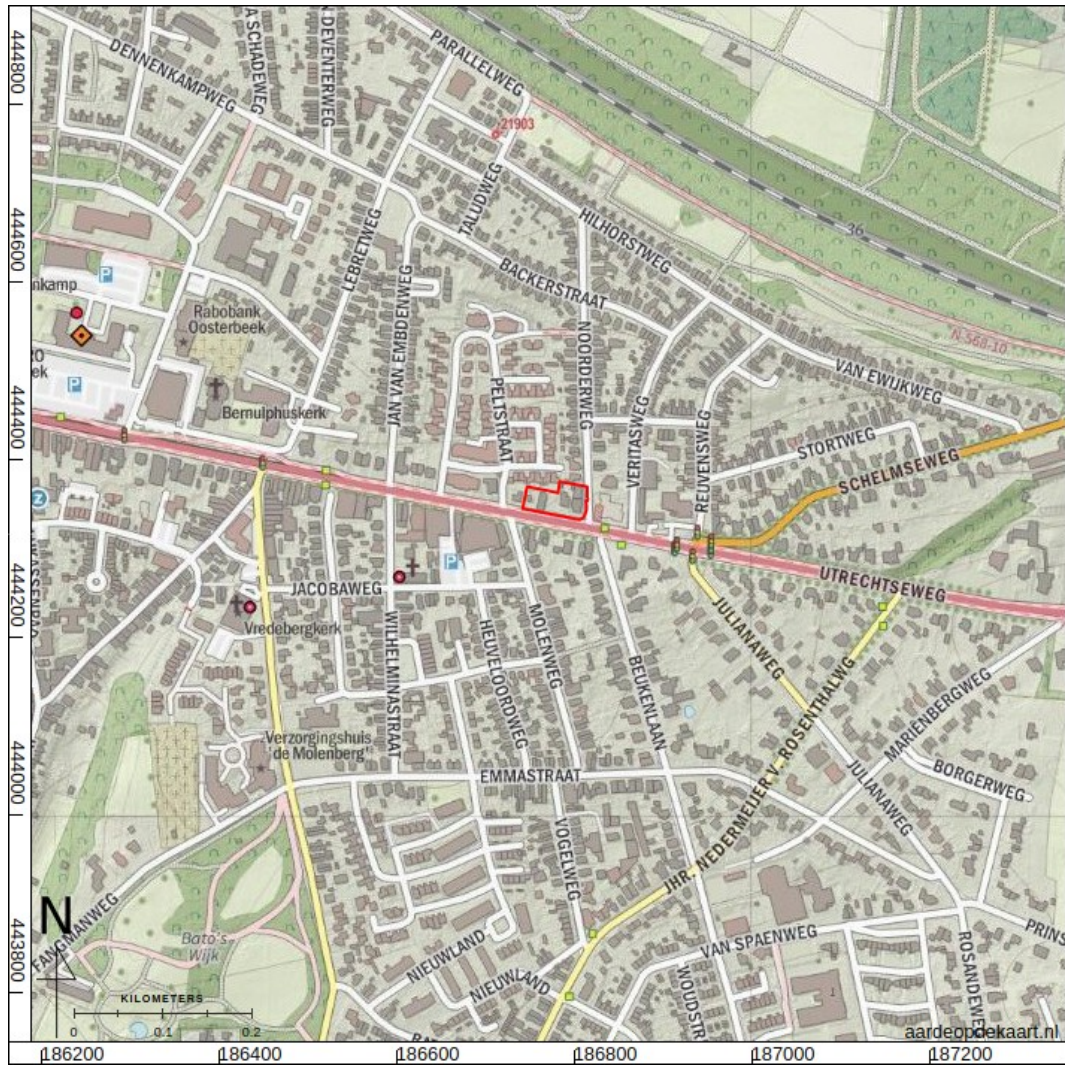
datum: Eerste versie: 14 november 2016
Herziene versie: 4 februari 2020

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie
Koningsweg 244 Utrecht
T 030 245 18 95
E info@bureauvoorarcheologie.nl
I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2020012001
Provincie	Gelderland
Gemeente	Renkum
Plaats	Oosterbeek
Toponiem	Utrechtseweg 71-79
Centrum locatie (m RD)	186.780; 444.350 (x; y)
Omvang plangebied	2.170 m ²
Kadastrale gegevens	gemeentecode: OTB00, sectie: C, nummer(s): 1342, 3794, 5289, 5290, 5531, 4422, 6172, 6173
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4018923100 (ABU); 4018931100 (ABO); 4766570100 (ABO)
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase
Opdrachtgever	SAB
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	40A
(RO) kader onderzoek	Bestemmingsplanwijziging
Periode van uitvoering	Eerste versie: oktober en november 2016 Herziene versie: januari en februari 2020
Bevoegde overheid	Gemeente Renkum
Deskundige namens bevoegde overheid	Omgevingsdienst Regio Arnhem J. Habraken
Status goedkeuring bevoegde overheid	Onbekend
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot Vondstdocumentatie: geen vondsten

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	8
1	Inleiding.....	9
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	9
2	Bureauonderzoek.....	10
	2.1 Methode.....	10
	2.2 Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik.....	10
	2.3 Huidige situatie.....	11
	2.4 Aardwetenschappelijke waarden.....	12
	2.5 Historische situatie.....	13
	2.6 Mogelijke verstoringen.....	14
	2.7 Archeologische en bouwhistorische waarden.....	14
	2.8 Gespecificeerde verwachting.....	16
3	Booronderzoek.....	18
	3.1 Inleiding.....	18
	3.2 Methode.....	18
	3.3 Resultaten en bodemkundige interpretatie.....	19
	3.4 Archeologische interpretatie.....	20
4	Waardestelling en Selectieadvies.....	22
5	Conclusie.....	23
6	Advies.....	26
7	Literatuur.....	27
	Figuren.....	29
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	53

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	4
Figuur 2: Topografische kaart.....	29
Figuur 3: Luchtfoto 2018.....	30
Figuur 4: Beleidskaart gemeente Renkum Gemeente Renkum 2010; Gemeente Renkum 2016.....	31
Figuur 5: Nieuwe situatie. In blauw de contouren van het plangebied.....	32
Figuur 6: Utrechtseweg 71 (Google Street View), april 2019.....	32
Figuur 7: Foto van het plangebied, Utrechtseweg 73 op de voorgrond, Utrechtseweg 79 links op de foto.....	33
Figuur 8: Kelder onder woonhuis.....	33
Figuur 9: Galerie/Brocanterie ten westen van nr. 79.....	34
Figuur 10: Verbeelding bestemmingsplan Oosterbeek-Noord 2014. Het vlak Dubbelbestemming Waarde-Archeologie hoge verwachting is opgelicht en omvat het hele plangebied.....	34
Figuur 11: Geomorfologische kaart (Lange 1985; Alterra 2004).....	35
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart (Kadaster en PDOK 2014).....	36
Figuur 13: Hoogte-reliëfkaart detail (Kadaster en PDOK 2014). Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.....	37
Figuur 14: Bodemkaart (Alterra Wageningen UR 2012).....	37
Figuur 15: Oosterbeek op de kaart van Blaeu (Blaeu 1659).....	38
Figuur 16: Caerte van des Landschaps Hegge[n] gelegen onder Oosterbeek en de heerlijkheyt van den Dorreweert, van outs genaamt de Coenen Bossen. De Utrechtse weg wordt "wegh van Utrecht naar Arnhem" De globale locatie van het plangebied is aangeduid met een rode cirkel (Passavant 1702).....	38
Figuur 17: Kadastrale minuut 1811-1832 ("HISGIS Gelderland" 2019).....	39
Figuur 18: Topografisch militaire kaart 1850.....	40
Figuur 19: 490-1570-OOSTERBEEK-1872.....	40
Figuur 20: Kadastrale kaart, Oosterbeek, C in één blad, 1881-1887.....	41
Figuur 21: 490-1571-OOSTERBEEK-1892.....	41
Figuur 22: 490-1573-OOSTERBEEK-1906.....	42
Figuur 23: 490-1574-OOSTERBEEK-1912.....	42
Figuur 24: 490-1575-OOSTERBEEK-1931.....	43
Figuur 25: Kadastrale kaart 1948 (Gemeente Renkum 1948).....	44
Figuur 26: 40A-1957-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.....	44
Figuur 27: 40A-1966-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.....	45
Figuur 28: Luchtfoto 1972.....	45
Figuur 29: 40A-1972-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.....	46
Figuur 30: 40A-1978-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.....	46
Figuur 31: 40A-1985-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.....	47
Figuur 32: 40A-1990-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.....	47
Figuur 33: 40A-1995-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.....	48
Figuur 34: Archeologische terreinen (rood), vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2020).....	49
Figuur 35: Detail van fig. 34.....	50
Figuur 36: Boorpuntenkaart.....	51
Figuur 37: Schematische doorsnede met getekende boorprofielen.....	52

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	13
Tabel 2: Bekende archeologische waarden tot ca. 500 m van het plangebied....	16

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd in verband met bouwwerkzaamheden aan de Utrechtseweg 71-79 te Oosterbeek.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied zal de huidige bebouwing worden gesloopt en zullen twee villa's met in totaal achttien appartementen en daaronder een parkeergarage worden gerealiseerd.

Vanwege de ligging van het plangebied op een stuwwal kunnen in het plangebied archeologische resten aanwezig zijn uit het Laat Paleolithicum en recenter. In de omgeving van het plangebied zijn bij eerder onderzoek resten uit het Neolithicum of de Bronstijd aangetroffen.

Direct onder het maaiveld kunnen resten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd voorkomen. Uit kaartmateriaal blijkt dat het plangebied sinds de tweede helft van 19^e eeuw deels bebouwd is geweest.

In het plangebied zijn negen boringen gezet tot maximaal 170 cm -mv. Hieruit blijkt dat in het plangebied rivierafzettingen in gestuwde context aanwezig zijn. De top van deze afzettingen is niet intact. De bovenste 50 tot 125 cm -mv bestaat uit een recent omgewerkt en/of opgebracht pakket. Er zijn geen harde archeologische indicatoren aangetroffen.

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Renkum.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met een bouwplan aan de Utrechtseweg 71-79 te Oosterbeek.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging.

De ligging van het plangebied is weergegeven in fig. 1. Op grond van het gemeentelijke archeologische beleid moet voor de beoogde ontwikkeling een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,¹ in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1) en de richtlijnen van de Omgevingsdienst Regio Arnhem.

Dit rapport is een actualisatie van het oorspronkelijke rapport uit 2016. De actualisatie omvat in hoofdzaak een uitbreiding van het plangebied met kadastrale percelen 5290 en 5289.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een booronderzoek in de verkennende en karterende fase. Op basis van de bevindingen wordt in dit rapport een advies gegeven hoe bij het project rekening kan worden gehouden met archeologische waarden.

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) en betreft de verkennende en karterende fase. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en sporen.

De onderzoeksvragen met betrekking tot bureauonderzoek (vragen 1 tot en met 10), verkennend booronderzoek (vragen 11 tot en met 16) en karterend booronderzoek (vragen 17 tot en met 26) uit het Handboek archeologisch onderzoek in de regio Arnhem zijn van toepassing.²

¹ <https://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

² Habraken 2017

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.1, protocol 4002.³

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot dit rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.⁴ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik

Afbakening plan- en onderzoeksgebied

Het plangebied staat afgebeeld op topografische kaart en luchtfoto in fig. 2 en 3. Het plangebied ligt in de gemeente Renkum in de plaats Oosterbeek. De locatie ligt aan de Utrechtseweg (huisnummers 71 tot en met 79) en de hoek van de Noorderweg (huisnummer 2). Het plangebied is ongeveer zeventig meter lang in oost-west richting en vijfendertig meter hoog in noord-zuid richting en heeft een omvang van 2.170 m².

Het plangebied wordt begrensd door de Utrechtse weg aan de zuidkant en de Noorderweg aan de oostzijde. Langs de overige zijden wordt het plangebied begrensd door kavels met woningen.

Om voldoende informatie over aardkundige, historische en archeologische gegevens te verzamelen wordt een onderzoeksgebied gebruikt dat groter is dan het plangebied. Het onderzoeksgebied voor het bureauonderzoek is een zone met straal van ongeveer 500 m om de ontwikkeling heen (fig. 1).

Overheidsbeleid

In het gebied geldt een vastgesteld gemeentelijk archeologisch beleid.⁵ Op de bijbehorende beleidskaart ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting (fig. 4).

Het beleid is dat bij ingrepen van meer dan 500 m² en waarbij dieper wordt gegraven dan 30 cm onder maaiveld, rekening gehouden moet worden met archeologische waarden.

³ SIKB 2018

⁴ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services

⁵ Gemeente Renkum 2010

Ontwerp c.q. inrichtingsplan;

De beoogde ingreep bestaat uit de sloop van alle bebouwing. Daarna wordt een bouwplan ontwikkeld dat voorziet in twee villa's met in totaal achttien appartementen en daaronder een parkeergarage (fig. 5).

Aard en omvang van de toekomstige verstoring

Bij de beoogde ingreep vinden graafwerkzaamheden plaats tot ongeveer drie meter onder maaiveld. De graafwerkzaamheden voor de bouw van de twee villa's vinden plaats over ongeveer 1.000 m².

Milieutechnische condities

De grond in het plangebied heeft op de bodemkwaliteitskaart regio Arnhem bodemfunctieklasse 'Wonen', zone B8. In deze zone geldt dat de kans klein is dat de interventie waarde voor één of meerdere stoffen wordt overschreden.⁶

Grondwaterpeil

De actuele grondwaterstand in het plangebied is niet bekend. De grondwaterkaart bij de bodemkaart geeft geen informatie over het plangebied. Gezien de landschappelijke ligging op een stuwwal, en informatie van de grondwaterkaart buiten de bebouwde kom, kan worden verondersteld dat sprake is van grondwatertrap VII in het plangebied (de gemiddeld hoogste grondwaterstand staat dieper dan 80 cm onder maaiveld).

De grondwaterstand zal door de beoogde ingrepen waarschijnlijk niet veranderen.

Consequentie van de ingrepen

Door uitvoeren van graafwerkzaamheden kunnen mogelijk archeologische resten worden vergraven.

2.3 Huidige situatie

Bebouwing en functie

In het plangebied staat bebouwing. Van oost naar west betreft dit de volgende gebouwen:

- Noorderweg 2 is een woning uit 1939.
- Utrechtseweg 71 is een winkelpand uit 1900 (fig. 6).
- Utrechtseweg 73 is een groot woonhuis (fig. 7). Onder het woonhuis bevindt zich een kelder, de omvang en diepte is onbekend (fig. 8). Het woonhuis heeft een bouwjaar van 1907.⁷
- Utrechtseweg 75 bestaat niet.
- Utrechtseweg 79 is een bakkerij (winkel) met aangebouwde woning. Onder de bakkerij bevinden zich volgens opgaaf bewoner enkele grote kelders tot op sta hoogte.
- Ten noordwesten van nr. 79 bevindt zich een galerie/brocanterie (fig. 9).

Rondom de panden is het terrein deels verhard en deels in gebruik als tuin.

⁶ Spronk 2010

⁷ Kadaster 2013

Bestemmingsplan

Het plangebied ligt in bestemmingsplan Oosterbeek-Noord 2014, onherroepelijk (vastgesteld 2014-09-24).

Een verbeelding van het bestemmingsplan is opgenomen in fig. 10. In het bestemmingsplan is een dubbelbestemming Waarde-Archeologie hoge verwachting opgenomen. Het plangebied heeft deze dubbelbestemming.

Dit betekent dat op grond van het vigerende bestemmingsplan archeologisch onderzoek is vereist bij bouwplannen waarbij het bebouwde oppervlak meer dan 200 m² wordt uitgebreid en waarbij de bodem meer dan 30 cm wordt geroerd.

2.4 Aardwetenschappelijke waarden

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied bevindt zich op de oostelijke rand van een grote stuwwal die in het Saalien (236.000- 126.000 v. Chr.) onder invloed van het landijs is gevormd. Deze stuwwal bestaat voornamelijk uit gestuwde Pleistocene afzettingen die al voor de landijsbedekking aanwezig waren. Het betreft hier waarschijnlijk grofzandige en grindrijke fluviatiele afzettingen van voornamelijk de Rijn. Daarnaast zijn tijdens de vorming van de stuwwallen ook incidenteel glaciofluviale afzettingen meegestuwd. Deze afzettingen zijn herkenbaar aan een bijmenging van circa 5% 'noordelijke' (uit Scandinavië afkomstige) componenten in het fijne grind.

Op de geomorfologische kaart staan voor het plangebied 'vormeenheden voorkomende in de bebouwde kom' gekarteerd. Ten noorden zuiden en oosten is een stuwwal gekarteerd (fig. 11).

Op de hoogte-reliëfkaart die is opgesteld met AHN3 is de ligging van het plangebied op de stuwwal te zien waarvan de hoogte van zuidoost naar noordwest oploopt van 31 naar 55 m NAP (fig. 12). Uit een detailbeeld blijkt dat in het plangebied diverse kleinschalige hoogteverschillen aanwezig zijn (fig. 13). Het hoogteverschil bedraagt maximaal ca. 50 cm. Deze kleine hoogteverschillen worden gezien als een aanwijzing voor recente vergravingen in het plangebied. Het maaiveld in het plangebied ligt tussen de 42 en 43 m NAP.

Op de bodemkaart is het plangebied niet gekarteerd in verband met de ligging in de bebouwde kom (fig. 14). Ten oosten en westen van het plangebied komen holtpodzolgronden in grof zand voor. Deze gronden beschikken over een 20 à 30 cm dikke donker grijsbruine tot zwarte humeuze bouwvoor. Hieronder ligt een 10 à 20 cm dikke humeuze B2-horizont die geleidelijk overgaat in een humusarme B3-horizont. Vanaf 55 à 65 cm -mv begint de humusarme C-horizont. De gronden zijn grotendeels tot 60 cm -mv vergraven.

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie ⁸	Diverse formaties, gestuwd Door landijs gestuwd rivierzand en -grind
Geomorfologie (fig. 11) ⁹	Vorm in bebouwing (vib)
AHN (fig. 12 en 13) ¹⁰	Maaiveld in plangebied ligt op ca. 42,9 m NAP
Bodemkunde (fig. 14) ¹¹	Bebouwing (bebouwd)

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.5 Historische situatie

Het plangebied ligt op een stuwwal. Hierdoor kunnen in het plangebied resten uit alle archeologische perioden voorkomen. Oosterbeek is waarschijnlijk ontstaan in de Vroege Middeleeuwen. De oude kern bevindt zich ongeveer 1,2 km ten zuidwesten van het plangebied aan de Nederrijn. De naam Oosterbeek is mogelijk afgeleid van *Ostbac*, de beek die door het Zweiersdal stroomde. In de 10^e eeuw wordt bij Oosterbeek een kerk gebouwd. Delen daarvan maken nog deel uit van de huidige Oude Kerk.

Op de kaart van Blaeu uit de 17^e eeuw is Oosterbeek afgebeeld (fig. 15)

In de zestiende eeuw wordt de Utrechtseweg als “Lantweg nae Arnhem” aangeduid. In 1616 wordt de weg “Gemeyne wegh nae Arnhem” genoemd. Naast de huidige Utrechtseweg was er ook een oudere Utrechtseweg, die liep via Papendal, de Wolfhezerheide en Wolfheze. Deze oude heirweg van Arnhem naar Utrecht heeft geleidelijk aan betekenis verloren.

In de 18^e eeuw wordt de Utrechtseweg afgebeeld als de doorgaande route tussen Utrecht en Arnhem (fig. 16). De weg ligt dan nog ver van de bebouwing van Oosterbeek waarvan de historische kern zuidelijker ligt. De Utrechtseweg wordt in 1820 verhard.

In het begin van de 19^e eeuw staat direct ten noorden van het plangebied een pand langs een pad dat vanaf de Utrechtseweg richting het noordoosten loopt (fig. 17). Dit pad wordt op de kadastrale minuut aangeduid als ‘weg van Oosterbeek naar de Ligtenbeek’. Het plangebied is in deze periode hoofdzakelijk in gebruik als bouwland. De strook langs de Utrechtse weg wordt als ‘bos’ aangeduid. Waarschijnlijk betreft het een strook bomen en struiken langs de doorgaande weg. De Noorderweg die nu de oostgrens van het plangebied vormt, bestaat nog niet.

Vanaf midden 19^e eeuw wordt de Noorderweg wel afgebeeld, en de ‘weg van Oosterbeek naar de Ligtenbeek’ niet meer (fig. 18 en 19).

In de tweede helft van de 19^e eeuw worden langs de Utrechtseweg veel villa's gebouwd.¹² Uit 1881-1887 is een kadastrale kaart beschikbaar (fig. 20). Op deze kaart staat nu in het westen een pand ingetekend. Het erf dat aan de ‘weg van Oosterbeek naar de Ligtenbeek’ ligt, bestaat nog steeds. De rest van het plangebied is nog onbebouwd.

8 De Mulder 2003

9 Alterra 2004

10 Kadaster en PDOK 2014

11 Alterra Wageningen UR 2012

12 “heemkunderenkum-oosterbeek-utrechtseweg” 2016

In de loop van de tweede helft van de 19^e eeuw en de eerste helft van de 20^e eeuw wordt het plangebied verder volgebouwd (fig. 21 tot en met 25). Op de kadastrale kaart van 1948 staan vier panden (fig. 25). Deze panden, op de meest westelijke na, bestaan nog steeds. Het meest westelijke pand is in de tweede helft van de 20^e eeuw gesloopt. Nu staan op die plaats diverse kleine bouwwerken (schuren). In de tweede helft van de 20^e eeuw zijn weinig veranderingen zichtbaar (fig. 26 tot en met 33).

2.6 Mogelijke verstoringen

In het plangebied staat bebouwing. Ter plaatse van de bebouwing is het archeologische niveau naar verwachting geroerd. Verder zijn geen grootschalige bodemverstoringen bekend.

2.7 Archeologische en bouwhistorische waarden

Archeologische vondstlocaties en zaaknummers staan weergegeven in fig. 34 en 35 en staan toegelicht in tabel 2. De belangrijkste bevindingen worden in de lopende tekst samengevat.

In het plangebied liggen geen archeologische waarnemingen en geen (delen van) archeologische terreinen.

Ongeveer 400 m ten zuidoosten van het plangebied is een niet nader gedateerde bronzen beitel aangetroffen (vondstlocatie 1.107.856).

Het gebied ten westen van het plangebied is onderzocht door middel van een booronderzoek en proefputjes (zaak 2.081.021.100). Hierbij is een verstoorde bodem aangetroffen en is het plangebied vrijgegeven voor de beoogde nieuwbouw.¹³

Ten oosten van het plangebied staat een bureauonderzoek geregistreerd (zaak 3.985.171.100, Veritasweg). De onderzoekers van het bureauonderzoek adviseerden een veldonderzoek met boringen uit te voeren. Dit vervolgonderzoek is (nog) niet uitgevoerd.

Ongeveer 400 m ten westen van het plangebied heeft een booronderzoek plaatsgevonden (zaak 2.151.038.100). Hier zijn geen archeologische resten aangetroffen, tevens is het bodemprofiel door intensieve bebouwing grotendeels verstoord.

Op de beleidskaart van de gemeente Renkum heeft het plangebied een middelhoge verwachting in verband met de ligging op de stuwwal (fig. 4).

In het kader van dit onderzoek is contact opgenomen met mevr. R. de Roder-Mouton van Heemkunde Renkum.¹⁴ Dit heeft geen aanvullende gegevens opgeleverd.

Oosterbeek maakte aan het einde van WOII deel uit van het slagveld van Operatie Market Garden. De Operatie Market Garden was een grootschalig geallieerd offensief om de Duitse troepen in het westen van Nederland af te snijden, de Westwall te omzeilen en de Schelde te bevrijden voor de bevoorrading van Antwerpen.¹⁵ De Utrechtseweg was dagenlang het strijdtoneel

¹³ De Wit 2001, 200

¹⁴ Mail d.d. 31 oktober 2016

¹⁵ RAAP 2016

van felle gevechten tussen de Britten en de Duitsers. Daarom kunnen in het plangebied onder andere schuttersputjes en loopgraven worden aangetroffen.

Archeologische terreinen
Geen.
Zaken (incl. evt. bijbehorende vondsten)
2.081.021.100: Renkum, Oosterbeek, boring AAI op drie locaties in Oosterbeek: de Tafelberg, Oosterbeek-Hoog, Oosterbeek-Laaag. Locatie Oosterbeek-Hoog ligt direct ten noordwesten van plangebied Utrechtseweg 71-79. Bij het onderzoek van Oosterbeek-Hoog zijn behalve boringen ook proefputjes aangelegd.¹⁶ Het terrein was sterk verstoord met onder andere asbest. Op de locatie is puin uit het WOII verwoeste Oosterbeek gestort. Door het zetten van een aantal boringen is aangetoond dat het perceel vrijwel geheel verstoord is. Verder onderzoek is niet noodzakelijk. 2.151.038.100: Renkum, Oosterbeek, Dalzone, boring Er zijn geen archeologische resten aangetroffen, tevens is het bodemprofiel door intensieve bebouwing grotendeels verstoord. 3.985.171.100: Renkum, Oosterbeek, Veritasweg, bureauonderzoek Het plangebied en de directe omgeving liggen op de zuidelijke flank van een stuwwal. Deze is opgebouwd uit gestuwde fluviale afzettingen en afgedekt met een restant van de keileem. De bodem bestaat uit holtpodzol-gronden met grof zand. In de directe omgeving van het plangebied is één waarneming bekend in de vorm van een bronzen beitel. Op basis van de resultaten geldt een hoge verwachting voor het plangebied voor alle archeologische perioden. Eventuele resten kunnen direct vanaf maaiveld verwacht worden. Men dient rekening te houden met het feit dat het plangebied reeds deels bebouwd is (geweest). Het is onbekend in welke mate de bodem ter plaatse verstoord is door de bouw hiervan. Voor de te realiseren nieuwbouw bestaat de kans dat de bodem ter plaatse van de geplande locatie onverstoord zou kunnen zijn. Vanwege de hoge archeologische verwachting wordt geadviseerd om een verkennend booronderzoek uit te voeren om de intactheid van de bodem(-opbouw) in kaart te brengen.¹⁷ 4.018.923.100 en 4.018.931.100: Renkum, Oosterbeek, Utrechtseweg 79, bureauonderzoek en boring Deze meldingen betreffen de melding van het onderzoek dat in 2016 is uitgevoerd door Bureau voor Archeologie, waarvan onderhavig rapport de actualisatie betreft.¹⁸ Destijds werd geconcludeerd: Vanwege de ligging van het plangebied op een stuwwal kunnen in het plangebied archeologische resten aanwezig zijn uit het Laat Paleolithicum en recenter. In de omgeving van het plangebied zijn bij eerder onderzoek resten uit het Neolithicum of de Bronstijd aangetroffen. Direct onder het maaiveld kunnen resten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd voorkomen. Op basis van oud kaartmateriaal blijkt dat het plangebied zeker vanaf het begin van de 19e eeuw (deels) was bebouwd. In het plangebied zijn zes boringen gezet tot maximaal 170 cm -mv. Hieruit blijkt dat in het plangebied rivierafzettingen in gestuwde context aanwezig zijn. De top van deze afzettingen is niet intact. De bovenste 50 tot 125 cm -mv bestaat uit een recent omgewerkt en/of opgebracht pakket. Er zijn geen harde archeologische indicatoren aangetroffen. Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. 4.577.865.100: Renkum, Oosterbeek, Utrechtseweg 62, boring Volgens de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Renkum ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting. In een straal van 1.000 m rondom het plangebied zijn in het verleden meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd en vondsten gedaan. Deze vondsten dateren uit de bronstijd, ijzertijd, middeleeuwen en nieuwe tijd (waaronder Tweede Wereldoorlog). Dergelijke resten kunnen aanwezig zijn vanaf het maaiveld. De villa heeft de Slag om Arnhem in 1944 overleefd. Uit het veldonderzoek blijkt dat de bodem tot circa 60 cm -mv verstoord is. In het plangebied is geen holtpodzolgrond aangetroffen. Bij de meest voorkomende bodemopbouw komt onder de verharding tot circa 30 cm -mv een laag cunetzand en répac voor met hieronder een circa 30 cm dikke verploegde laag die abrupt in natuurlijke afzettingen overgaat. Vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.¹⁹
Vondstlocaties los

16 De Wit 2001

17 Osinga en Hordijk 2017

18 Hanemaaijer 2016

19 Bergman en Tump 2018

1.107.856: Oosterbeek: Mariëndaal

Bronzen beitel, niet nader gedateerd (Bronstijd- Nieuwe tijd)

Tabel 2: Bekende archeologische waarden tot ca. 500 m van het plangebied.

In het plangebied staan geen bekende (ondergrondse) bouwhistorische waarden geregistreerd.²⁰

2.8 Gespecificeerde verwachting

Vanwege de ligging van het plangebied op een stuwwal kunnen in het plangebied archeologische resten aanwezig zijn uit het Laat Paleolithicum en recenter.

Direct onder het maaiveld kunnen resten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd voorkomen. Op basis van oud kaartmateriaal blijkt dat het plangebied zeker vanaf het begin van de 19^e eeuw (deels) was bebouwd.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

1: Datering

Laat Paleolithicum tot en met Nieuwe tijd.

2: Complexiteit

In het plangebied geldt een brede verwachting. Er kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de periode van jager-verzamelaars, landbouwsamenlevingen en staatssamenlevingen gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen. Uit de 19^e en 20^e eeuw worden alleen resten van landbouw en verstoringen door bouwwerkzaamheden verwacht.

3: Omvang

Gezien de brede verwachting moet rekening gehouden worden met vlakelementen met variabele omvang (klein tot groot). Sommige complextypen kunnen zich ook als puntelementen manifesteren (begravingen, depots) of als lijnelementen (wegen, watergangen, percelering).

4: Diepteligging

Vanaf het maaiveld tot in de top van de C-horizont.

5: Gaafheid en conservering (fysieke kwaliteit)

Aardewerk- en vuursteen fragmenten en verbrande organische resten zullen goed zijn geconserveerd, organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Over de gaafheid en conservering van eventuele sporen en artefacten zijn verder geen nadere gegevens bekend.

6: Locatie

Hele plangebied.

²⁰ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017; Gemeente Renkum 2017

7: Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken):

Archeologische resten kunnen zich kenmerken door de aanwezigheid van een spreiding van artefacten of een archeologische laag. Als sprake is van een antropogeen dek kan sprake zijn dat alleen een grondsporen niveau aanwezig is. Losse vondsten en puntelementen zijn niet met prospectie methoden op te sporen.

8: Mogelijke verstoringen

Op plaatsen waar nu bebouwing staat is de bodem waarschijnlijk tot in het potentiële archeologische niveau vergraven. In het westen is de bodem mogelijk verstoord door bebouwing die op kaarten uit het einde van de 19e en het begin van de 20e eeuw is afgebeeld. Op de plaats van de bestaande bebouwing zal de bodem verstoord zijn door funderingen en kelders.

Specificatie LS05 van de BRL4000 verplicht dat aansluitend op het formuleren van de gespecificeerde verwachting een onderzoeksstrategie wordt opgesteld om deze verwachting te toetsen aan de feiten gebruik makend van het stroomdiagram van protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek. Omdat de verwachting breed is, wordt aanbevolen uit te gaan van de methode E1 uit de Leidraad karterend booronderzoek van de SIKB. De methode levert minimaal 75% opsporingskans voor nederzettingen met een archeologische laag met een omvang vanaf 375 m² of meer (diameter 22 m) en voor nederzettingen met een matig-hoge en hoge vondstdichtheid (aardewerk en vuursteen) en een omvang vanaf 500 m² of meer (diameter 25 m).

3 Booronderzoek

3.1 Inleiding

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in fig. 1. In het plangebied is een ontwikkeling voorzien waarbij grondwerkzaamheden zijn voorzien. Daardoor worden mogelijk archeologische waarden verstoord. Voor de beoogde ontwikkeling is een bureauonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstuk 2 van dit rapport) waarbij een gespecificeerde archeologische verwachting is opgesteld. Op basis daarvan is een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd.

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1,²¹ in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig". Het veldonderzoek is uitgevoerd volgens specificatie "VS03 Uitvoeren booronderzoek". Het onderzoek is gerapporteerd volgens specificatie "VS05 Opstellen standaardrapport IVO - O/P".

Het onderzoeksgebied voor het booronderzoek is hetzelfde als het plangebied.

Het veldonderzoek bestond uit een inventariserend veldonderzoek (specificatie VS03), verkennende en karterende fase.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd.

De boringen zijn in de tweede plaats gezet met het doel de archeologische waarden te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen.

De kartering is gebaseerd op de Leidraad IVO Carterend booronderzoek, methode E1:²²

- Prospectie type: Spreiding van aardewerk en/of vuursteenfragmenten.
- Datering: Alle archeologische perioden.
- Complextype: Kampementen, Huisplaats(en).
- Boordiameter: 15 cm Edelmanboor
- Waarnemingstechniek: 4 mm zeef.

Deze methode is toegepast om middelgrote archeologische vindplaatsen op te sporen die zich manifesteren als een strooiing van artefacten of als archeologische laag.

3.2 Methode

De werkwijze in het veld was als volgt:

²¹ SIKB 2018

²² Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012

Eerst zijn de boringen gezet met een 7 cm Edelmanboor. De opgeboorde grond is vervolgens beschreven. Bij boorpunten met een (deels) intacte grond is daarna met een 15 cm boor grond verzameld en is de grond van archeologisch relevante lagen gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm. Dit is gebeurd bij boorpunten 3, 4, 6, 7 en 8. Bij boorpunt 6 kon de archeologisch relevante laag alleen met een 7 cm worden bereikt doordat bovenliggende puinlagen geen ruimte voor een 15 cm boor lieten.

Boortype: 7 cm Edelmanboor, 15 cm Edelmanboor.

Aantal boringen: Negen.

Boordiepte: De boringen zijn gezet tot minimaal 70 cm en maximaal tot 170 cm onder het oppervlak. Boring 5 is gestuit op een harde laag op 70 cm. De overige boringen zijn gezet tot in de ongeroerde ondergrond.

Grid: De boringen zijn verspreid in het plangebied geplaatst. Het grid was onregelmatig in verband met bebouwing, begroeiing en verhardingen.

Waarnemingswijze: Het sediment is eerst met de hand bemonsterd en met het blote oog onderzocht door het te versnijden en te verbrokkelen (verkenning). De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Representatieve uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd. Daarna is bij vijf boringen gekarteerd en daarbij is de opgeboorde grond gezeefd over een zeer met een maaswijdte van 4 mm.

Classificatie bodemtextuur en archeologische indicatoren: De opgeboorde grond is beschreven op basis van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 (ASB 1.1), dit omvat NEN 5104.²³

Locatie bepaling X en Y: De X en Y coördinaten van de boringen vlak bij bebouwing zijn bepaald ten opzichte van de lokale topografie. De coördinaten van de overige boringen is bepaald door middel van een GPS met WAAS en GLONASS correctie met een nauwkeurigheid van 3 m.

Hoogte bepaling: De Z coördinaat is na afloop van het veldwerk bepaald aan de hand het AHN.²⁴

De gegevens zijn digitaal in het veld geregistreerd. Het veldwerk is uitgevoerd op 27 oktober 2016 door A. de Boer (KNA Senior Prospector), en op maandag 28 januari 2020 door A. de boer (KNA Senior Prospector) en F. Roodenburg (junior archeoloog).

Voorgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld. Het plan van aanpak is geregistreerd in ARCHIS3.

3.3 Resultaten en bodemkundige interpretatie

De locaties van de boringen zijn in fig. 36 weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt. Deze is weergegeven in fig. 37.

²³ Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989

²⁴ Kadaster en PDOK 2014

Op basis van de textuur, kleur en bijmengingen worden pakketten in het bodemprofiel onderscheiden. Het bodemprofiel bestaat op de meeste plaatsen uit twee pakketten:

Pakket 1 – C-horizont

Matig of zwak siltig, matig grof of matig fijn zand. Het pakket is licht bruingrijs, oranjegrijs, (licht) geel en grijsgeel. In boorprofiel 1 is het pakket zwak grindig. Dit pakket vormt overal de natuurlijke ondergrond. In het pakket bevinden zich lagen met roest (een spoor, weinig en veel). De top van het pakket ligt tussen 50 en 125 cm -mv (4110 en 4267 cm NAP). Het pakket is in bijna alle boorprofielen aanwezig. Alleen bij (de gestuitte) boring 5 is dit pakket niet bereikt.

Dit pakket wordt op grond van de textuur, en de stratigrafische en de landschappelijke ligging geïnterpreteerd als dekzand en deels als gestuwde rivierafzettingen op plaatsen waar het grindig is. Pakket 1 is het uitgangsmateriaal waarin zich een bodem heeft kunnen vormen (C-horizont).

Pakket 2 – Omgewerkte grond

Matig siltig, vaak grindig, matig grof, overwegend bruingrijs zand. Dit pakket ligt aan het maaiveld of onder bestrating en cunetzand. De top van het pakket is soms humeus. Het pakket bevat ruitglas- en baksteenfragmenten, mortel en zandbrokjes en slakmateriaal (kachelgrit). In boorprofielen 1 en 5 bevat het pakket faience aardewerkfragmenten die worden gedateerd in de Nieuwe tijd. In boorprofiel 5 is dit pakket het enige aangetroffen pakket. De top van het pakket ligt aan het maaiveld of tot maximaal 60 cm onder het maaiveld (4150 en 4317 cm NAP). Het pakket is 40 tot 121 cm dik. Het pakket is in alle boorprofielen aanwezig. Boorprofiel 5 is op een diepte van 80 cm -mv gestuit op een harde laag. Op basis van informatie van de bewoner van de bakkerij (Utrechtseweg 79) heeft op deze locatie in de 20^e eeuw een gebouw gestaan. Vermoedelijk is de boring gestuit op baksteen/bakstenen van dit gebouw.

Daarnaast is aan de oostzijde van het plangebied sprake van:

Pakket 3 – Oude bouwvoor (omgewerkt)

In boorprofielen 7 en 8 aan de oostkant van het plangebied ligt een donker humeus pakket op de C horizont. Het pakket is 25 tot 45 cm dik. De top van het pakket ligt tussen 15 en 60 cm -mv (4178 en 4195 cm NAP). In boorprofiel 8 bevinden zich in dit pakket enkele antropogene insluitels. Dit betreft kleine (< 1 cm) fragmenten baksteen, kachelgrit, glas en een klein verweerd roodbakkerend aardewerkfragment (tweezijdig geglazuurd, Nieuwe tijd). De ondergrens van het pakket in boorprofiel 8 is scherp. Op grond van de kleur en stratigrafische ligging op de C-horizont wordt dit pakket geïnterpreteerd als een mogelijk restant van de oorspronkelijke bouwvoor. Vanwege de bijmengingen en scherpe laaggrens in boorprofiel 8 is het zeer waarschijnlijk dat dit pakket is omgewerkt bij 20^e eeuwse bouwwerkzaamheden.

Er zijn geen vondsten verzameld.

De grondwaterstand is tijdens het onderzoek niet bepaald en ligt onder de maximale boordiepte (170 cm onder maaiveld).

3.4 Archeologische interpretatie

Het bodemprofiel bestaat in vijf van de negen boorprofielen uit geroerde grond op een C-horizont. Eén boorprofiel is gestuit op 19e of 20e eeuwse bouwresten

(boorprofiel 5). In twee boorprofielen (7 en 8) is een restant van een oude bouwvoor aanwezig, maar op grond van de bouwmengingen en scherpe laagondergrens is ook hiervan de indruk dat sprake is van een verstoord bodemprofiel.

Daar waar ter controle aanvullend een karterende boring is gezet (dit is gebeurd bij boorpunten 3, 4, 6, 7 en 8) zijn geen indicatoren aangetroffen die wijzen op een archeologische vindplaats.

De kans dat behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn, wordt als klein ingeschat.

4 Waardestelling en Selectieadvies

Conform KNA 4.1 vormt een waardestelling (VS06) en selectieadvies (VS07) van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport (VS05). Er zijn echter geen vindplaatsen aangetroffen. Er is daarom geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

5 Conclusie

De onderzoeksvragen worden als volgt beantwoord:

1. *Wat is de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke bodemhorizonten en natuurlijke afzettingen in het omringende (binnen een afstand tot circa 200 m van de onderzoekslocatie) gebied?*

Het plangebied ligt op de stuwwal van de Veluwe. Hierin heeft zich een holtpodzolgrond gevormd. Deze is grotendeels vergraven.

2. *Wat is de aard (ontstaanswijze), diepteligging, genese, gaafheid, dikte, en omvang van eventueel in het omringende gebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, colluvium, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?*

Het plangebied is waarschijnlijk lange tijd in gebruik geweest als akkerland, mogelijk is in het plangebied een plaggendek aanwezig.

3. *Wat is het historisch landgebruik van de onderzoekslocatie en het omringende gebied geweest?*

Het plangebied is tot begin 19e eeuw in gebruik als akkerland. Het plangebied is vanaf de tweede helft van de 19e eeuw deels bebouwd. Eind 19e eeuw wordt een weg oostelijk van het plangebied aangelegd. Vanaf de 20e eeuw staan meerdere gebouwen in het plangebied.

4. *Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen ('waarnemingen' inclusief uitkomsten historisch kaartonderzoek) zijn reeds binnen het onderzoeksgebied en/of binnen de landschappelijke eenheden rondom de onderzoekslocatie bekend? Vermeld per vondst- en/of spoorcomplex minimaal:*

- a) bronvermelding (onderzoeksrapportages, ARCHIS-gegevens)
- b) de materiaalcategorie
- c) ouderdom
- d) ruimtelijke (geografische) verspreiding
- e) stratigrafische verspreiding (diepteligging en/of dikte vondstlaag)
- f) fragmentatie
- g) stratigrafische verspreiding (diepteligging en/of dikte vondstlaag)
- h) fragmentatie

Binnen een straal van 500 m rondom het plangebied zijn resten vanaf het Neolithicum of de Bronstijd aangetroffen. Zie voor een beschrijving van de archeologische waarnemingen paragraaf 2.5.

5. *Welke natuurlijke formatieprocessen (sedimentatie, erosie, laterale verplaatsing, bodemvorming, degradatie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?*

In het plangebied heeft zich een holtpodzolgrond gevormd. Gezien de ligging op een helling is er mogelijk sprake van erosie.

6. *Met welke culturele formatieprocessen (grondbewerking, bemesting, ophoging, betreding, percelering, [de-]constructie, materiaaltypen, materiaalgebruik en materiaaldepositie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?*

Door beakkering en bebouwing is de top van de oorspronkelijk bodem omgewerkt, mogelijk is ook een antropogeen pakket (esdek) aanwezig.

7. *Welke formatieprocessen kunnen een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming van eventuele aanwezige vondstspredingen, de vondstdichtheid, vondst- en spoor niveaus en de fysieke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische resten?*

Niet bekend.

8. *Wat is de aard (materiaalsoorten, fragmentatie, dichtheden, ruimtelijke en stratigrafische spreiding, etc.) van (mogelijk) aanwezige vondst- en/of spoorcomplexen?*

In het plangebied kunnen resten uit alle archeologische perioden aanwezig zijn.

9. *Hoe manifesteren deze zich tijdens prospectieonderzoek?*

Spreiding van vuursteen en/of aardewerkfragmenten of als cultuurlaag met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen of houtskool.

10. *Met de inzet van welke zoekmethoden (detectie- en waarnemingsvorm, monsterbehandeling en zoekstrategie) kunnen vondst- en/of spoorcomplexen systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.). Licht beargumenteerd toe met verwijzing naar de verschillende KNA-leidraden.*

Als geen antropogeen dek aanwezig is, kan deze worden opgespoord met Leidraad IVO Karterend booronderzoek, methode E1. Anders moet worden uitgegaan van een karterend proefsleuvenonderzoek.

Voor het booronderzoek (verkennend):

11. *Wat is de aard (ontstaanswijze, textuur, kleur), diepteligging en ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen in de ondergrond ter plaatse van het onderzoeksgebied?*

In de ondergrond van het plangebied zijn dekzand en gestuwde rivierafzettingen aanwezig. Deze afzettingen zijn grijsgeel van kleur. Het dekzand is gevormd in het Weichselien. In het Saalien zijn de rivierafzettingen gestuwd. De top van deze afzettingen is niet intact.

12. *Wat is de aard (kleur, textuur, samenstelling), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke en eventueel antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige 'verstoringlagen', bemestingslagen e.d.), ter plaatse van het onderzoeksgebied?*

De bovenste 50 tot 125 cm -mv bestaat uit een recent omgewerkt en/of opgebracht pakket. In twee boorprofielen (7 en 8) is een restant van een bouwvoor aanwezig (25 tot 45 cm dik), dat echter ook een omgewerkte indruk maakt.

13. *Wat is de aard, dikte en omvang van eventueel ter plaatse van het onderzoeksgebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, kleidek, afvallaag,*

ophogingslaag)?

Zie vraag 12.

14. *Indien er afdekkende lagen voorkomen; wat is de aard (ontstaanswijze, kleur, textuur, samenstelling), gaafheid en dikte van het onderliggende afgedekte bodemprofiel (natuurlijke en antropogene bodemhorizonten zoals oude akkerlagen) en/of afzettingen?*

Zie vraag 11 en 12.

15. *Wat is de diepte tot waarop artefacten van recente ouderdom ('modern' afvalmateriaal) in het bodemprofiel voorkomen*

In het omgewerkte pakket (50 tot 125 cm -mv dik) bevinden zich verspreid door het plangebied recente indicatoren (bakstenen, glas).

16. *Tot welke diepte in het bodemprofiel is sprake van een 'recente' bodemverstoring en wat is de ouderdom van deze verstoring?*

In alle boorprofielen is de oorspronkelijke bodem tot een diepte van 50 tot 125 cm -mv recentelijk omgewerkt.

Voor het booronderzoek (karterend):

17. *Uitgaande van de onderzoeksstrategie: zijn de verwachte vondst- en/of spoorcomplexen (archeologische indicatoren) binnen het onderzoeksgebied aanwezig? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.*

Er zijn geen harde archeologische indicatoren aangetroffen. Wel zijn fragmenten baksteen, kachelgrit, glas en twee moderne aardewerk fragmenten aanwezig. Het verzamelde materiaal is waarschijnlijk in het plangebied terecht gekomen door de 19^e en 20^e eeuwse bouwwerkzaamheden.

18. *Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, in hoeverre komen de uitkomsten overeen met de resultaten van het bureauonderzoek? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.*

Deze komen overeen met de resultaten van het bureauonderzoek.

19. *Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, hoe adequaat is de gekozen zoekstrategie geweest? Licht beargumenteerd toe.*

De strategie is adequaat geweest.

De overige onderzoeksvragen zijn niet relevant.

6 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2015. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Renkum.

7 Literatuur

- Alterra. 2004. "Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand". Wageningen.
- Alterra Wageningen UR. 2012. "BISNederland". Bodemkaart 1 : 50 000. <http://www.bodemdata.nl/>.
- Bergman, W.A., en M. Tump. 2018. "Gemeente Renkum, Plangebied Utrechtseweg 62 (Villa Rosande) te Oosterbeek",. BAAC rapport V-17.0249. 's Hertogenbosch.
- Blaeu, Joan. 1659. "Toonneel des Aerdriics ofte Nieuwe Atlas". Leiden. <https://www.erfgoedleiden.nl/schatkamer/bladeren-door-blaeu/bekijk-de-atlas-blaeu>.
- Bosch, J.H.A. 2008. "Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2". 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Gemeente Renkum. 1948. "Burgerlijke gemeente Renkum : kadastrale gemeente Oosterbeek". Oosterbeek. <https://proxy.archieven.nl/0/FA6B0338EAF4929811494817C8C411C>.
- . 2010. "Beleidsnota archeologie gemeente Renkum".
- . 2016. "Mijn Omgeving". <http://geo.renkum.nl/mijnomgeving/>.
- . 2017. "Monumentenlijst gemeente Renkum". https://www.renkum.nl/Inwoners/Wonen_en_leven/Monumenten.
- Google Street View. "Street View". <https://maps.google.nl/>.
- Habraken, J. 2017. "Handboek archeologisch onderzoek Regio Arnhem. Eisen en kaders voor onderzoek en beoordeling van rapporten." derde druk.
- Hanemaaijer, M. 2016. "Utrechtseweg 79, Oosterbeek, gemeente Renkum: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase". Bureau voor Archeologie Rapport 407. Utrecht: Bureau voor Archeologie.
- "heemkunderenkum-oosterbeek-utrechtseweg". 2016. <http://www.heemkunderenkum.nl/dorpen/oosterbeek-utrechtseweg/w.geldersarchief.nl/bronnen/archieven?mivast=37&mizig=284&miadt=37&miaet=1&micode=0012&minr=37998970&miview=ldt>.
- "HISGIS Gelderland". 2019. <https://hisgis.nl/projecten/gelderland/>.
- Kadaster. 2013. "BAG-Viewer". <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster, en PDOK. 2014. "AHN2 en 3 - WCS service". <http://nationaalgeoregister.nl>.
- Lange, G.W. 1985. "Geomorfologische kaart van Nederland : schaal 1:50.000: 40 Arnhem". Wageningen [etc.]: Stichting voor Bodemkartering [etc.].
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Osinga, M., en G. Hordijk. 2017. "Archeologisch onderzoek Dudok Studio's te Oosterbeek". GRA-rapport 2015.06. Huissen: Greenhouse Advies BV.
- Passavant, G. 1702. "Caerte van des Landschaps Hegge[n] gelegen onder Oosterbeek en de heerlijkheit van den Dorreweert, van outs genaamt de Coenen Bossen". <https://www.geldersarchief.nl/bronnen/archieven?miview=inv2&mivast=37&mizig=210&miadt=37&miaet=1&micode=0012&minr=37998970>.
- RAAP. 2016. "IKME". <http://www.ikme.nl/>.

- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2017. "Rijksmonumentenregister". *Cultureelerfgoed.nl*. <https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>.
- . 2020. "Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed". <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. "e-depot voor de Nederlandse archeologie". <http://www.edna.nl>.
- SIKB. 2018. "BRL 4000: Beoordelingsrichtlijn Archeologie, versie 4.1". SIKB. https://www.sikb.nl/doc/BRL4000/BRL%20SIKB%204000%20Archeologie%20versie%204_1.pdf.
- Spronk, J.S. 2010. "Bodemkwaliteitskaart en bodemfunctieklassenkaart Milieusamenwerking regio Arnhem". CSO.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. "Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek". SIKB.
- de Wit, M.J.M. 2001. "Aanvullende archeologische inventaraties en onderzoeken in 2000; Groningen, Middelstum, Ter Apel, Blessum, Stiens, Workum, Emmen, Hoogeveen, Torenveen, Duiven, Epse, Kesteren, Oosterbeek, Twello en Zelhem". ARC-Publicaties 45.

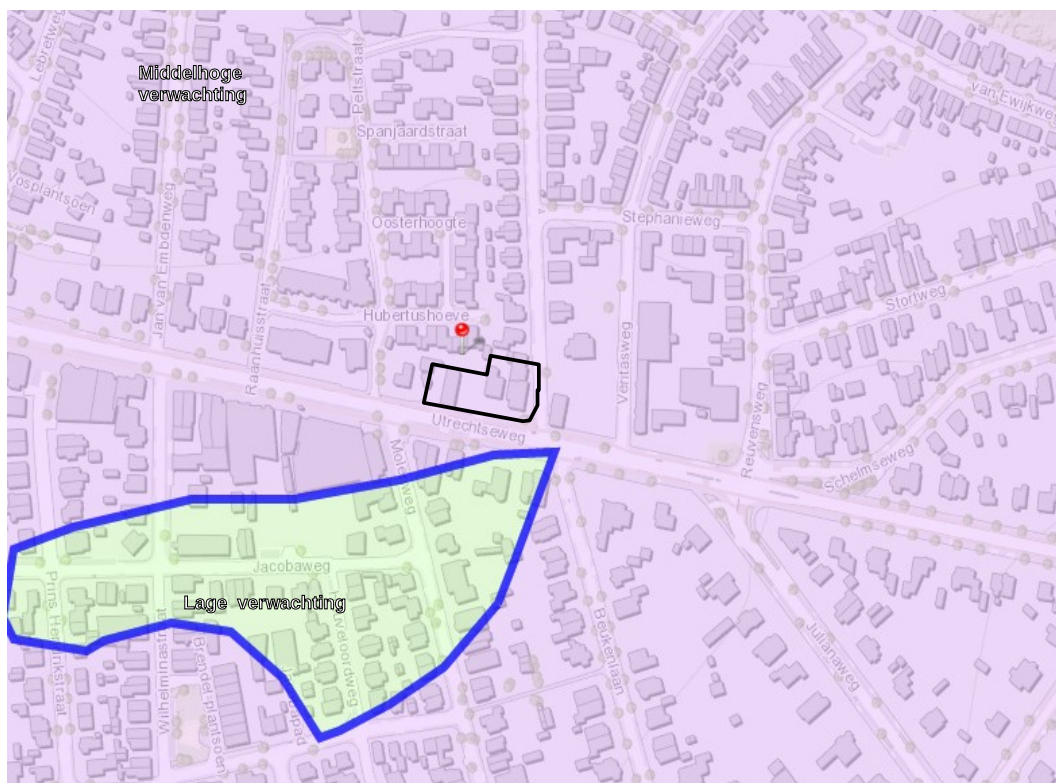
Figuren

Figuur 2: Topografische kaart.

Figuur 3: Luchtfoto 2018.

Figuur 4: Beleidskaart gemeente Renkum Gemeente Renkum 2010; Gemeente Renkum 2016.

Figuur 5: Nieuwe situatie. In blauw de contouren van het plangebied.

Figuur 6: Utrechtseweg 71 (Google Street View), april 2019.

Figuur 7: Foto van het plangebied, Utrechtseweg 73 op de voorgrond, Utrechtseweg 79 links op de foto.

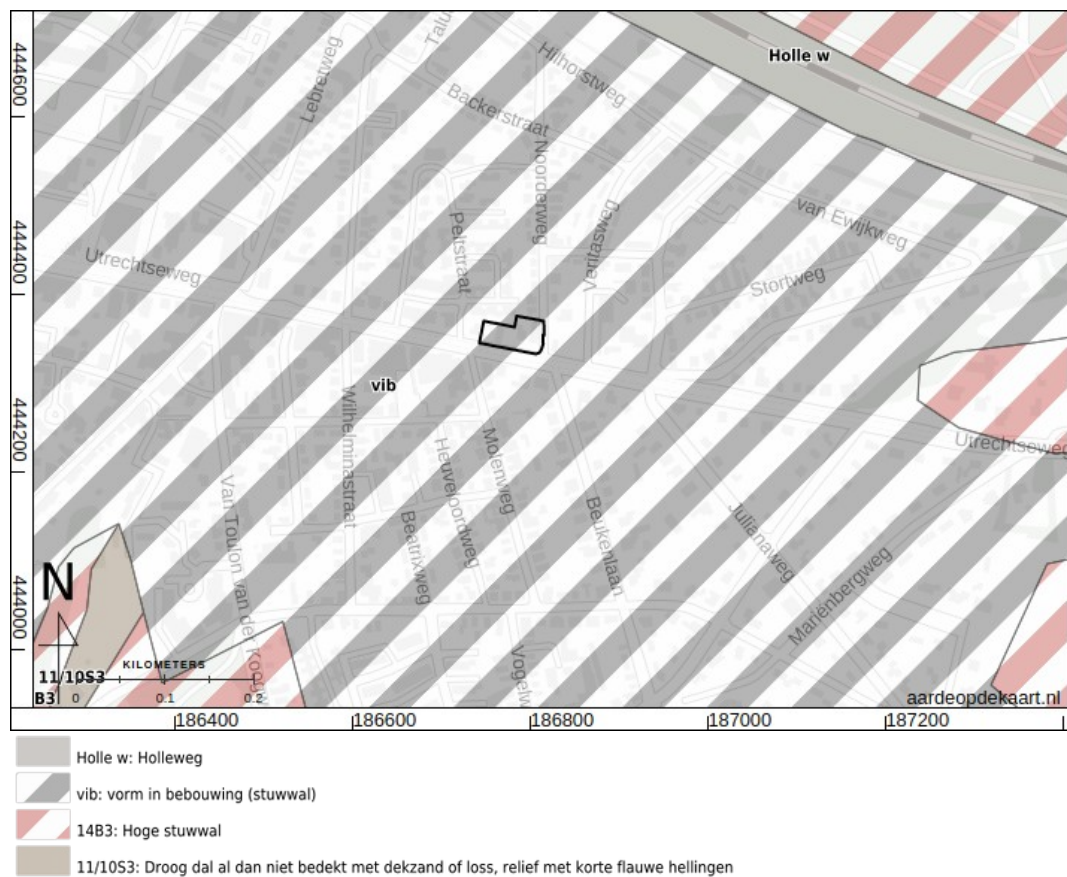
Figuur 8: Kelder onder woonhuis.

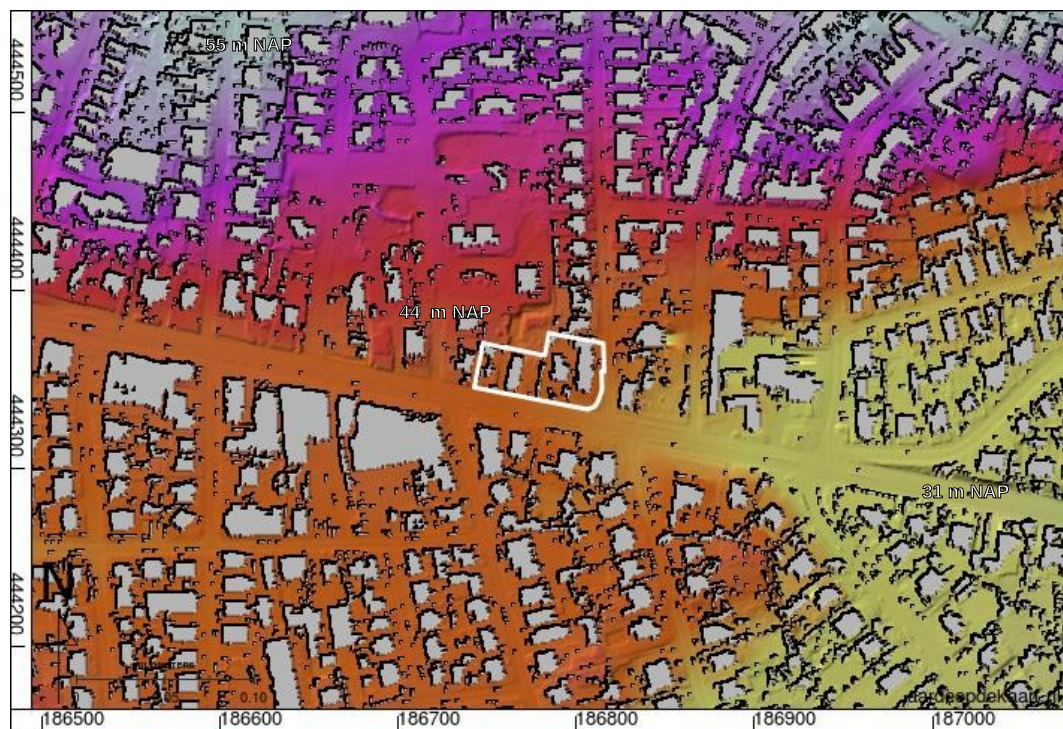
Figuur 9: Galerie/Brocanterie ten westen van nr. 79.

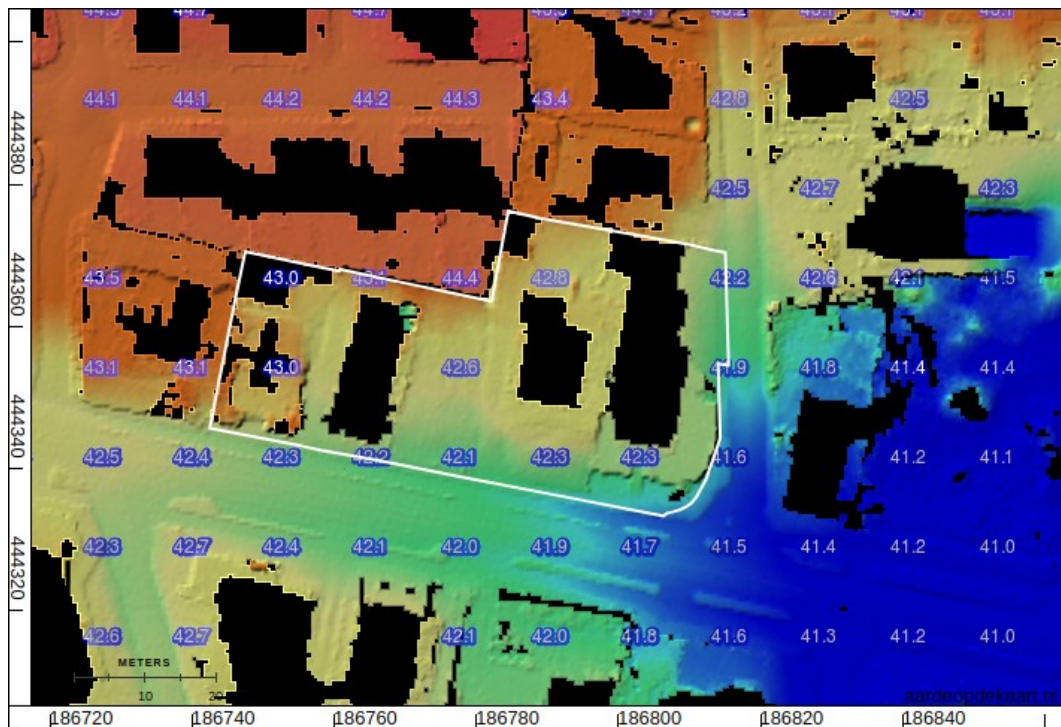
Figuur 10: Verbeelding bestemmingsplan Oosterbeek-Noord 2014. Het vlak Dubbelbestemming Waarde-Archeologie hoge verwachting is opgelicht en omvat het hele plangebied.

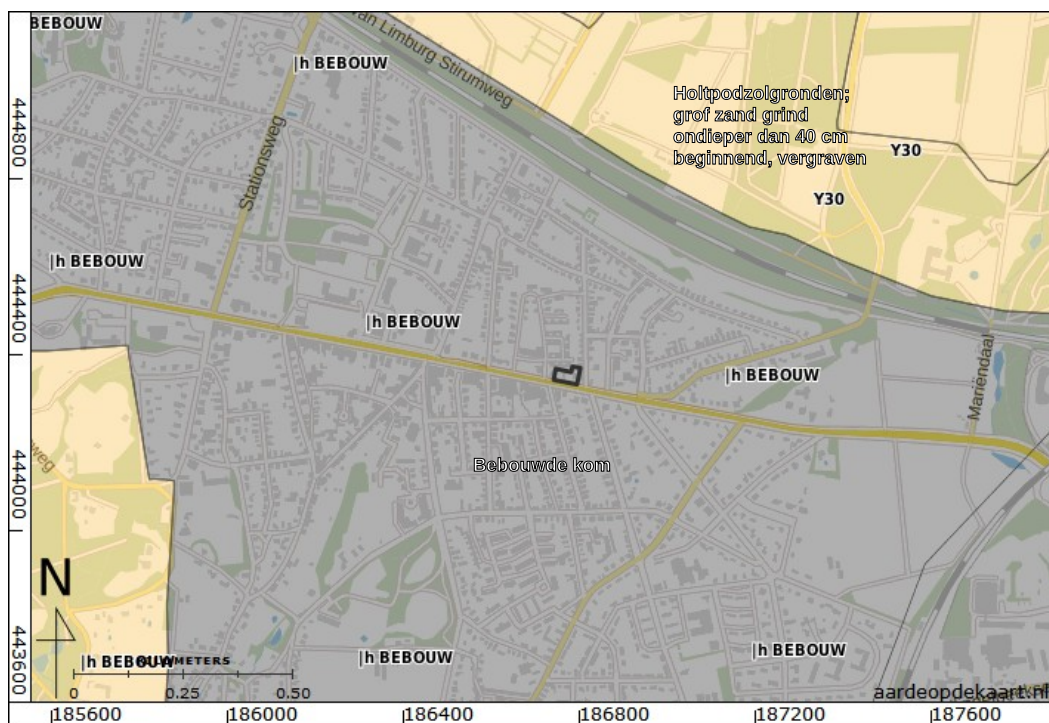
Figuur 11: Geomorfologische kaart (Lange 1985; Alterra 2004).

Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart (Kadaster en PDOK 2014).

Figuur 13: Hoogte-reliëfkaart detail (Kadaster en PDOK 2014). Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.

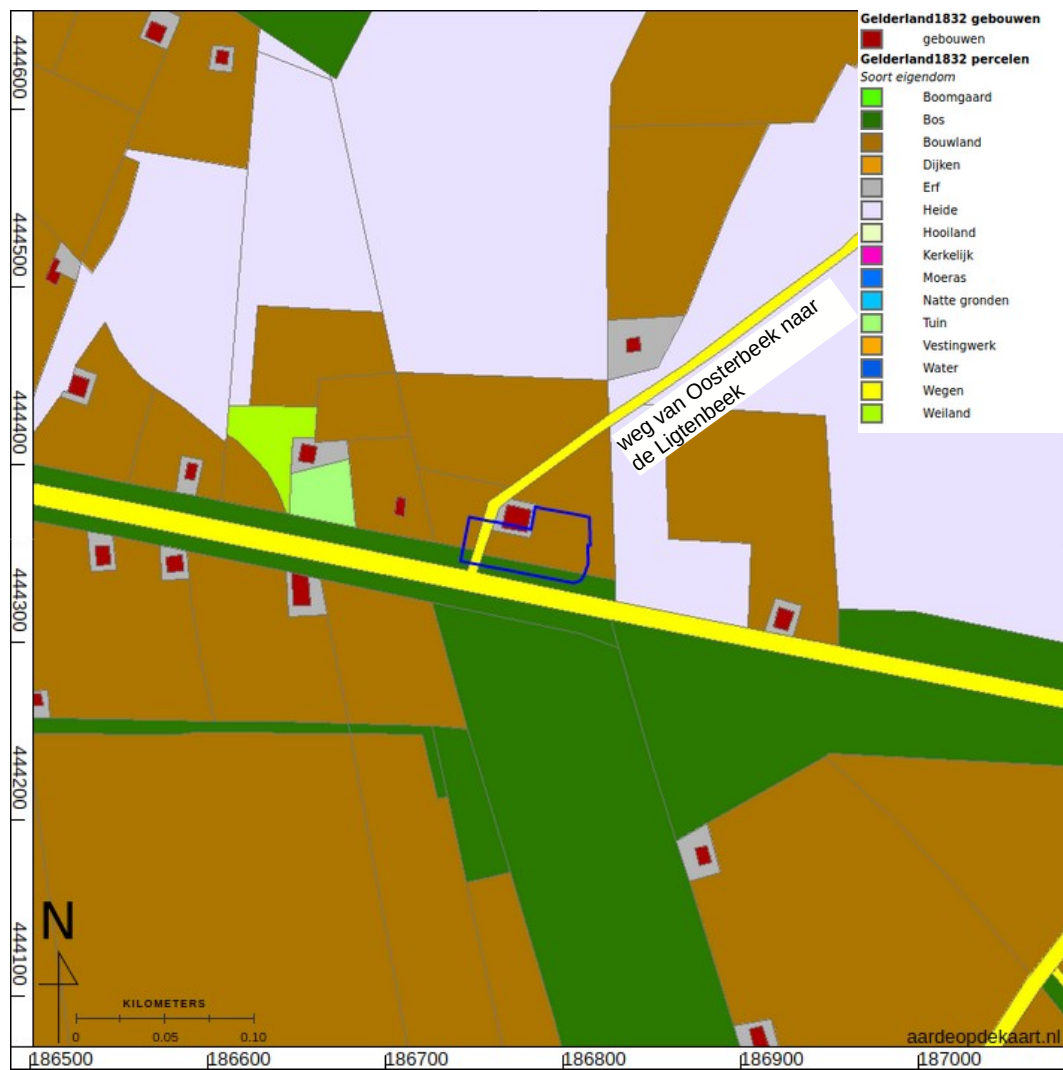
Figuur 14: Bodemkaart (Alterra Wageningen UR 2012).

Figuur 15: Oosterbeek op de kaart van Blaeu (Blaeu 1659).

Figuur 16: Caerte van des Landschaps Hegge[n] gelegen onder Oosterbeek en de heerlijkheit van den Dorreweert, van outs genaamt de Coenen Bossen. De Utrechtse weg wordt "wegh van Utrecht naar Arnhem". De globale locatie van het plangebied is aangeduid met een rode cirkel (Passavant 1702).

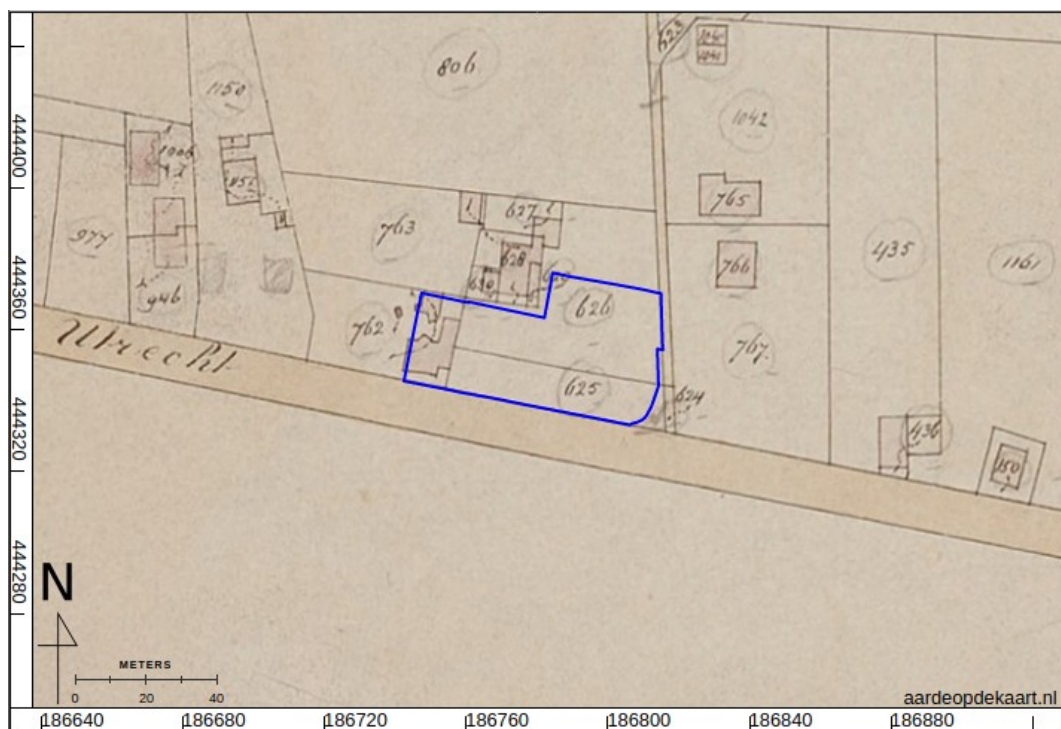
Figuur 17: Kadastrale minuut 1811-1832 ("HISGIS Gelderland" 2019).

Figuur 18: Topografisch militaire kaart 1850.

Figuur 19: 490-1570-OOSTERBEEK-1872.

Figuur 20: Kadastrale kaart, Oosterbeek, C in één blad, 1881-1887.

Figuur 21: 490-1571-OOSTERBEEK-1892.

Figuur 22: 490-1573-OOSTERBEEK-1906.

Figuur 23: 490-1574-OOSTERBEEK-1912.

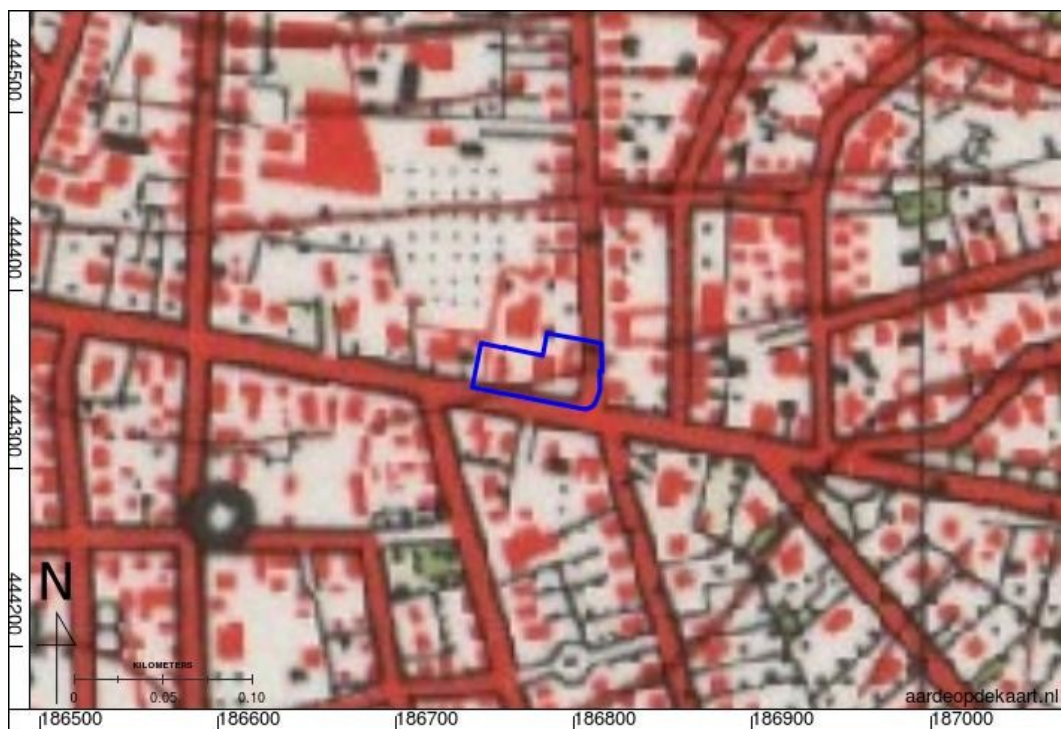
Figuur 24: 490-1575-OOSTERBEEK-1931.

Figuur 25: Luchtfoto RAF 15 maart 1945 (WUR library ID 349554).

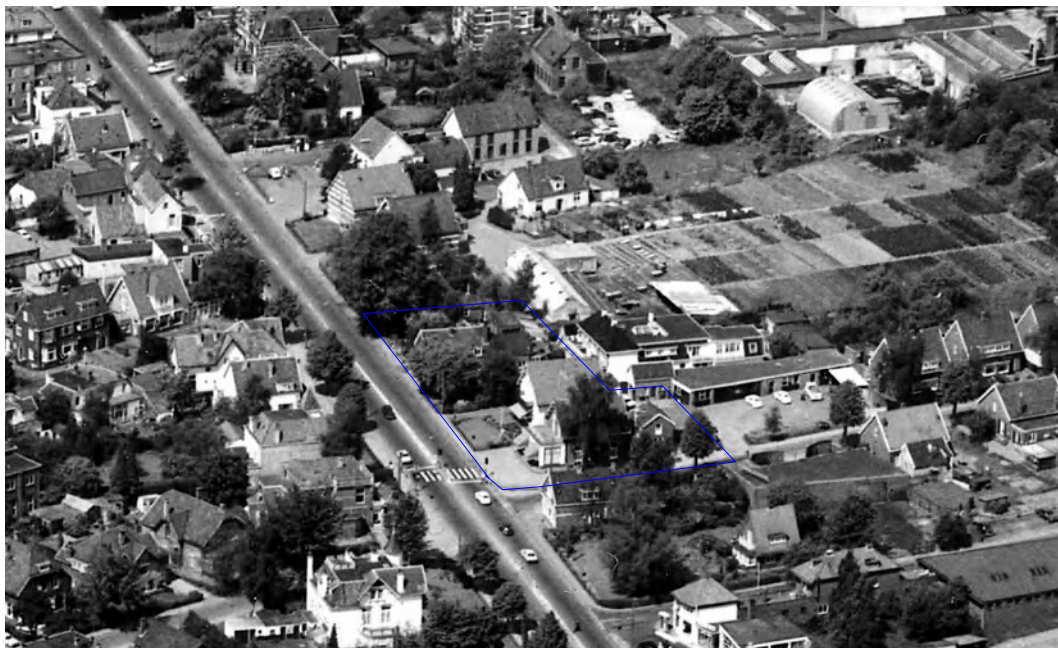
Figuur 25: Kadastrale kaart 1948 (Gemeente Renkum 1948).

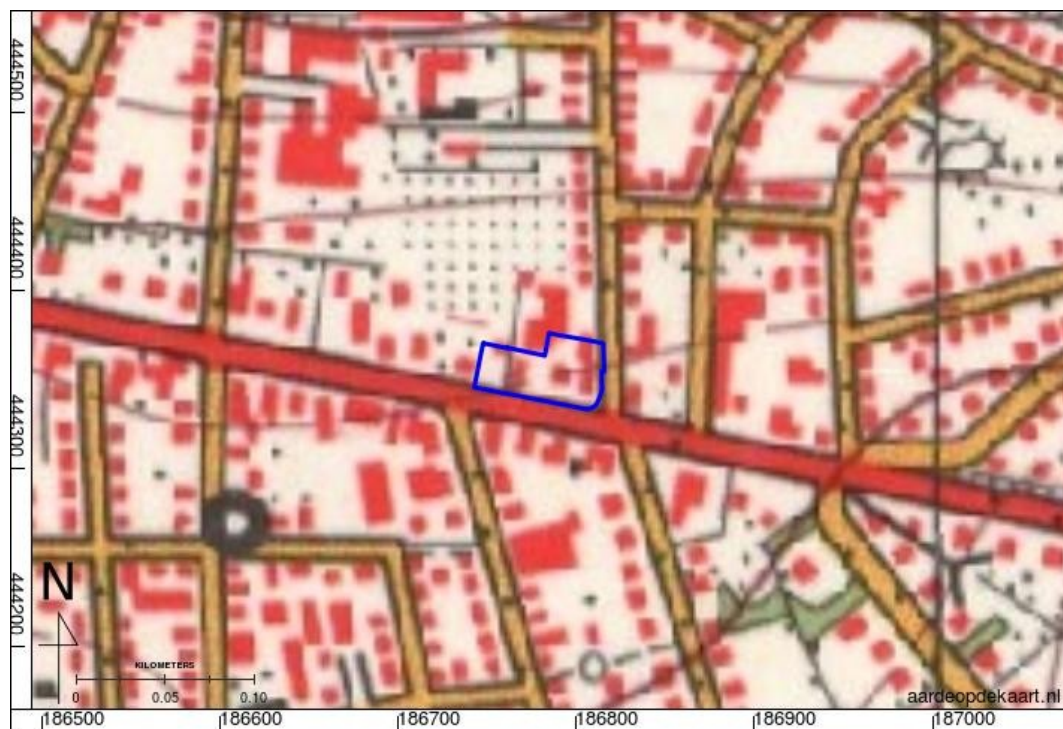
Figuur 26: 40A-1957-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.

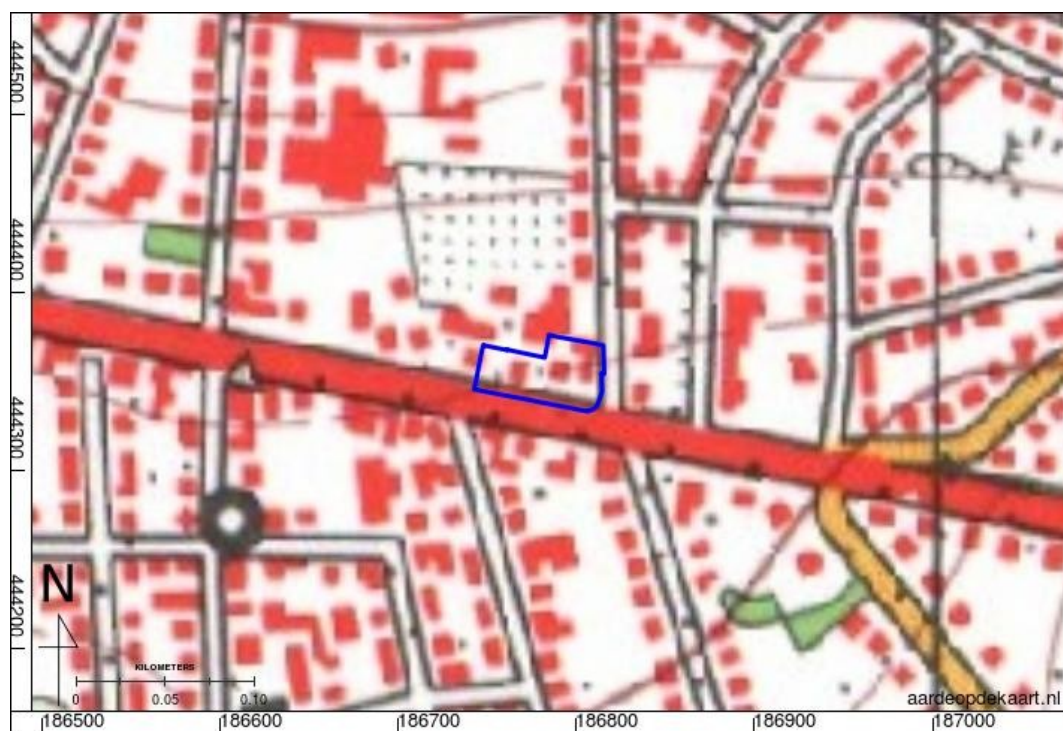
Figuur 27: 40A-1966-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.

Figuur 28: Luchtfoto 1972.

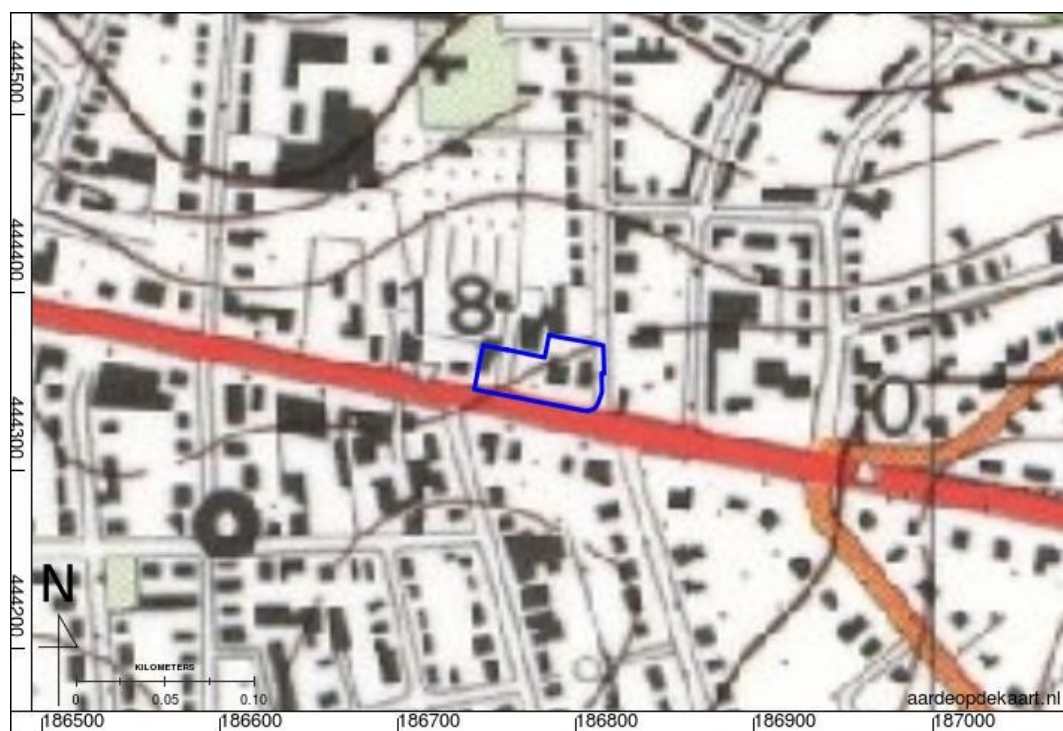
Figuur 29: 40A-1972-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.

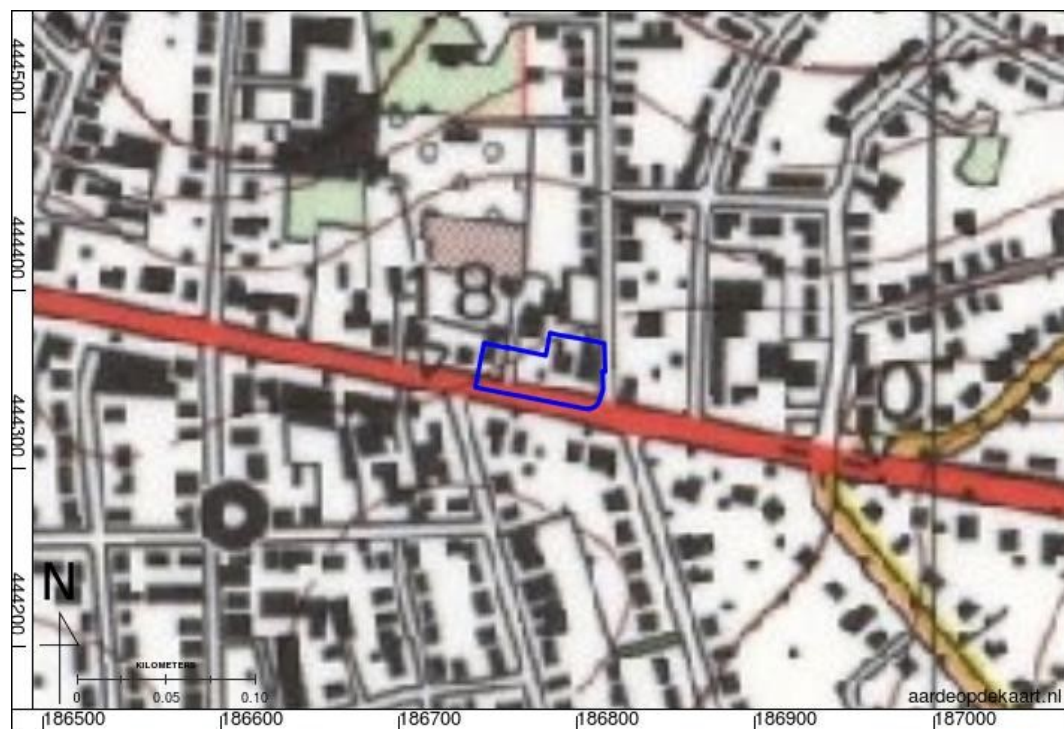
Figuur 30: 40A-1978-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.

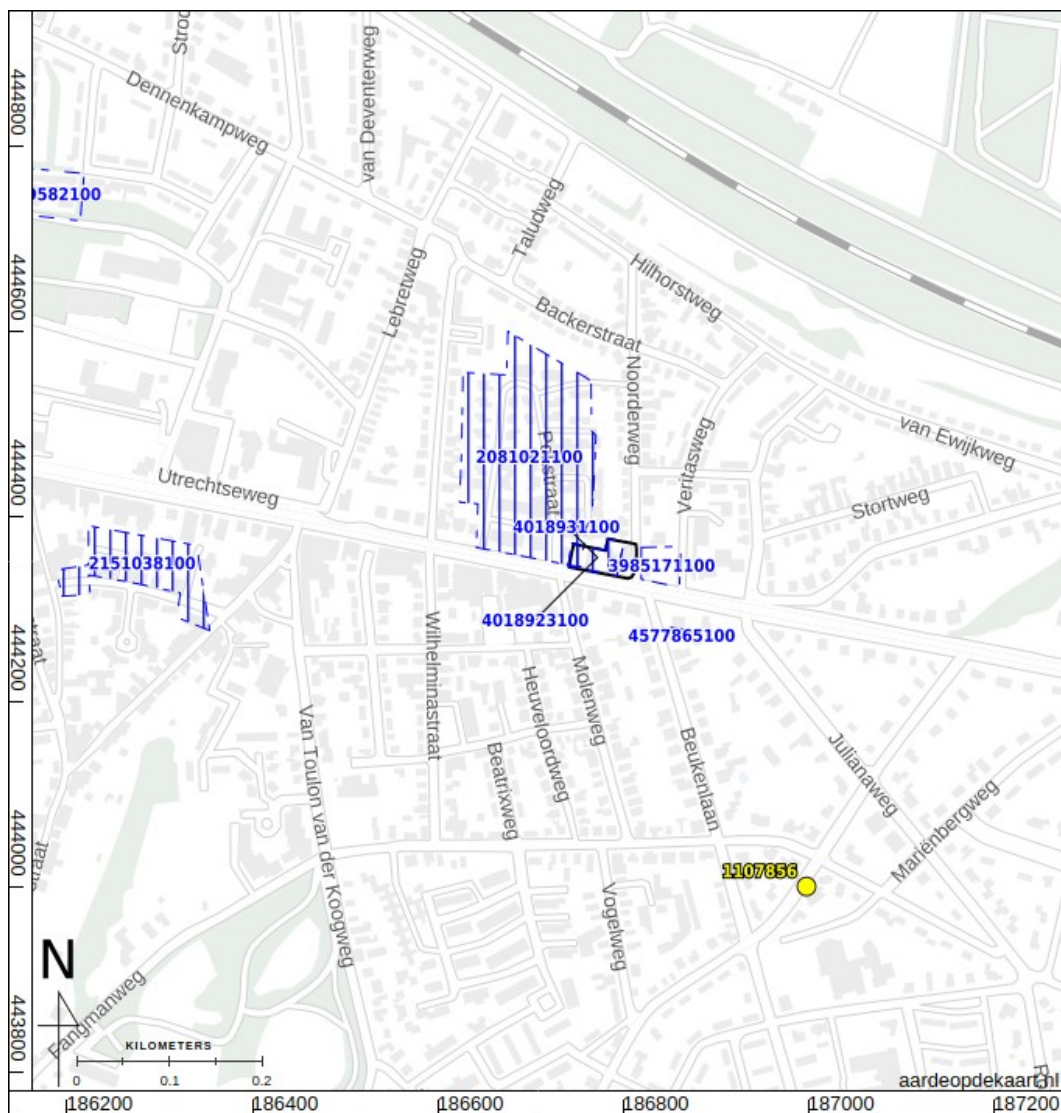
Figuur 31: 40A-1985-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.

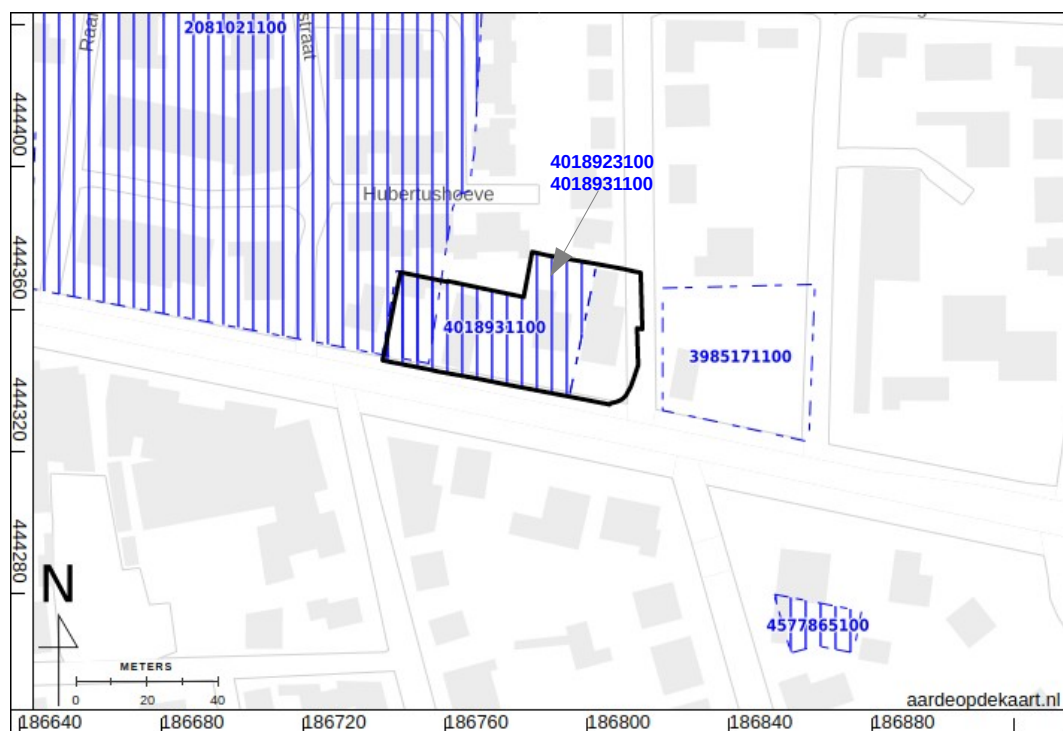
Figuur 32: 40A-1990-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.

Figuur 33: 40A-1995-Arnhem / Elst (Gld) / Oosterbeek.

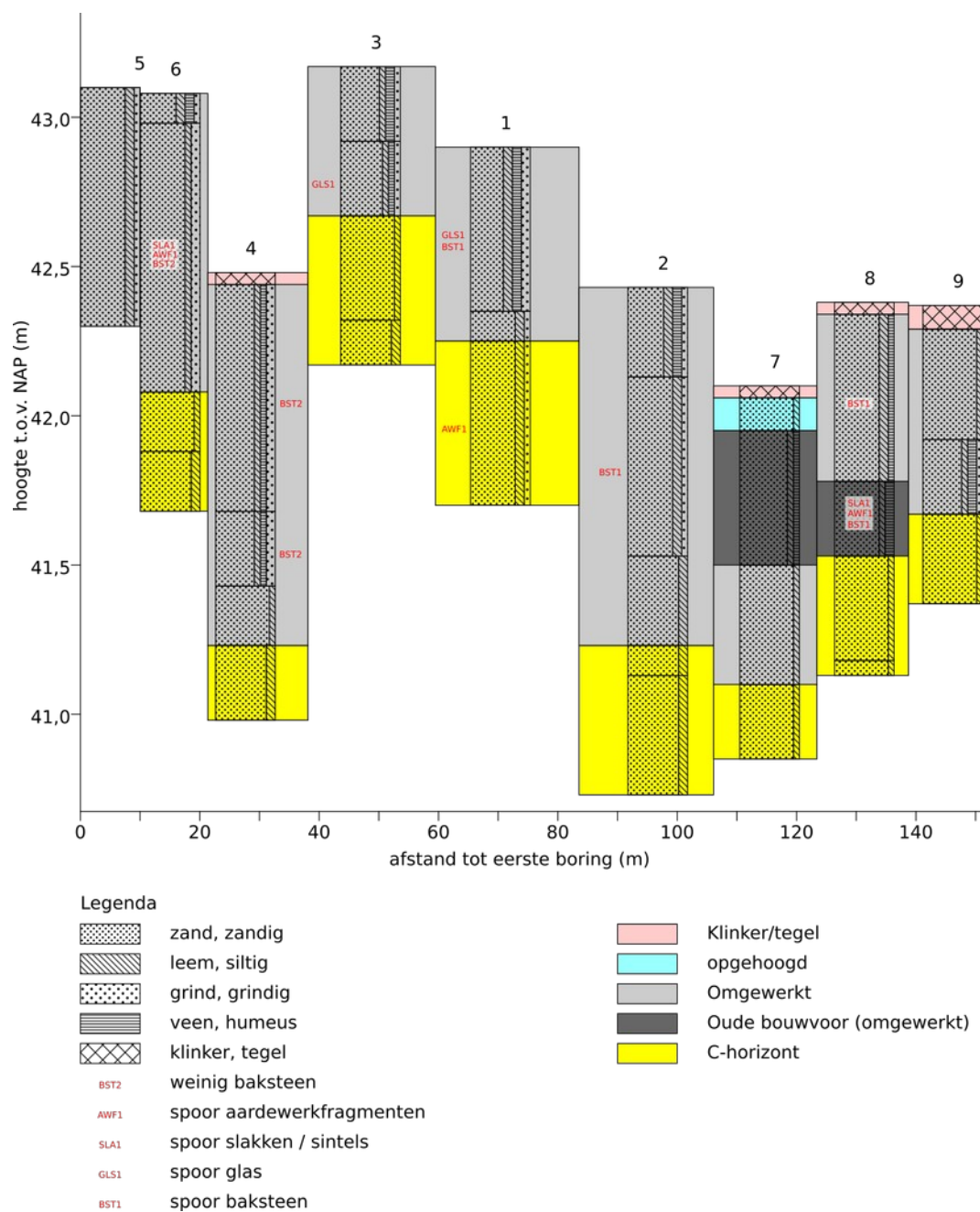
Figuur 34: Archeologische terreinen (rood), vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2020).

Figuur 35: Detail van fig. 34.

Figuur 36: Boorpuntenkaart.

Figuur 37: Schematische doorsnede met getekende boorprofielen.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens (cm - mv)		soort	bijmenging	mediaan	kleur	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	horizonten	interpretatie	overig
	boven	onder									
1											
	0	55	zand	matig siltig; matig grindig; matig humeus	matig grof	donker-bruin-grijs	spoor mangaanconcreties	spoor glas; spoor baksteen		Omgewerkt	fragment vlakglas op 45, plastic op 50
	55	65	zand	matig siltig; zwak grindig	matig grof	bruin-grijs				Omgewerkt	veel grijze vlekken
	65	120	zand	matig siltig; zwak grindig	matig grof	grijs-geel		spoor aardewerkfrag menten	C-horizont	C-horizont	Faience aardewerkfragment, waarschijnlijk tijdens het boren gevallen uit bovenliggende lagen
2											
	0	30	zand	matig siltig; zwak grindig; matig humeus	matig grof	donker-grijs-bruin				Omgewerkt	spoor grijze vlekken; spoor zandbrokjes; basis diffuus
	30	90	zand	matig siltig; zwak grindig	matig grof	bruin-grijs		spoor baksteen		Omgewerkt	spoor plantenresten; weinig zandbrokjes; basis diffuus; omgewerkte grond; mortel op 60
	90	120	zand	matig siltig	matig grof	geel-grijs				Omgewerkt	weinig gele vlekken; weinig plantenresten; spoor zandbrokjes; basis scherp; omgewerkte grond; wortels
	120	130	zand	matig siltig	matig grof	licht-bruin-grijs				C-horizont	
	130	170	zand	matig siltig	matig grof	licht-bruin-grijs				C-horizont	
3											opmerking algemeen: nageboord met 15 cm Edelmanboor, gezeefd over 4 mm
	0	25	zand	zwak siltig; zwak grindig; matig humeus	matig grof	donker-grijs-bruin			A-horizont	Omgewerkt	spoor plantenresten; basis diffuus
	25	50	zand	zwak siltig; zwak grindig; zwak humeus	matig fijn	bruin-grijs		spoor glas	A-horizont	Omgewerkt	weinig gele vlekken; weinig plantenresten; spoor zandbrokjes; omgewerkte grond; wortels, vlakglas

nr.	grens (cm - mv)	soort	bijmenging	mediaan	kleur	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	horizonten	interpretatie overig
	boven	onder							
4	50	85	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-bruin-grijs		C-horizont	C-horizont
	85	100	zand	matig siltig	matig grof	licht-bruin-grijs	weinig roestvlekken		C-horizont
									opmerking algemeen: nageboord met 15 cm Edelmanboor, gezeefd over 4 mm
	0	4	niet beschr even					Klinker	klinker
	4	80	zand	zwak siltig; matig grindig; zwak humeus	matig grof	bruin-grijs	weinig baksteen	Omgewerkt	Keramische stop (elektra) op 70; omgewerkte grond
	80	105	zand	zwak siltig; matig grindig; zwak humeus	matig grof	bruin-grijs	weinig baksteen	Omgewerkt	
5	105	125	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-bruin-grijs		Omgewerkt	omgewerkte grond
	125	150	zand	matig siltig	matig fijn	oranje-grijs		C-horizont	C-horizont
	0	80	zand	matig siltig; zwak grindig	matig fijn	bruin-grijs		Omgewerkt	stuit op harde laag, heeft woning gestaan volgens bakker; weinig grijze vlekken; omgewerkte grond
6									opmerking algemeen:7 cm Edelman gezeefd, door aanwezigheid modern puin is gebruik van 15 cm Edelmanboor niet mogelijk
	0	10	zand	matig siltig; zwak grindig; matig humeus	matig grof	donker-grijs		Omgewerkt	
	10	100	zand	zwak siltig; matig grindig	matig grof	grijs-bruin	weinig baksteen; spoor aardewerkfrag menten; spoor slakken / sintels	Omgewerkt	Faience aardewerkfragment, glas; basis scherp; weinig zandbrokjes; omgewerkte grond
	100	120	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-bruin-grijs	spoor roestvlekken	C-horizont	C-horizont

nr.	grens (cm - mv)		soort	bijmenging	mediaan	kleur	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	horizonten	interpretatie overig	
	boven	onder									
7	120	140	zand	matig siltig	matig fijn	oranje-grijs	veel roestvlekken			C-horizont	
	0	4	klinker								opmerking algemeen: nageboord met 15 cm Edelmanboor, gezeefd over 4 mm
	4	15	zand	zwak siltig	matig grof	licht-geel				opgehoogd	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk; opgebrachte grond
	15	60	zand	zwak siltig; zwak humeus	matig grof	donker-grijs-bruin			A-horizont	Oude bouwvoor (omgewerkt)	matige spreiding; zand matig afgerond; spoor zandbrokjes; basis geleidelijk; mogelijk oude bouwvoor
	60	100	zand	zwak siltig	matig fijn	geel			C-horizont	Omgewerkt	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	100	125	zand	zwak siltig	matig fijn	geel	spoor roestvlekken			C-horizont	matige spreiding; zand matig afgerond
8											opmerking algemeen: nageboord met 15 cm Edelmanboor, gezeefd over 4 mm
	0	4	klinker								klinker
	4	60	zand	matig siltig; zwak humeus	matig grof	bruin-grijs		spoor baksteen		Omgewerkt	spoor grijze vlekken; matige spreiding; zand matig afgerond; weinig zandbrokjes; basis geleidelijk; omgewerkte grond
	60	85	zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs		spoor baksteen; spoor aardewerkfrag menten; spoor slakken / sintels	A-horizont	Oude bouwvoor (omgewerkt)	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk; mogelijk oude bouwvoor, aardewerkfragment tweezijdig geglazuurd, roodbakkend, 5 mm groot, geroerde grond, glas doorzichtig wand dun, kachelgrit

nr.	grens (cm - mv)		soort	bijmenging	mediaan	kleur	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	horizonten	interpretatie	overig
	boven	onder									
	85	120	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel			C-horizont	C-horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	120	125	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	spoor roestvlekken			C-horizont	matige spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
9											
	0	8	klinker							Klinker	klinker
	8	45	zand	zwak siltig	matig fijn	geel				Omgewerkt	matige spreiding; zand matig afgerond; basis scherp; opgebrachte grond
	45	70	zand	zwak siltig; zwak grindig; matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs				Omgewerkt	weinig gele vlekken; spoor oranje vlekken; matige spreiding; zand matig afgerond; weinig zandbrokjes; basis scherp; omgewerkte grond
	70	100	zand	zwak siltig	matig grof	licht-geel	spoor roestvlekken		C-horizont	C-horizont	matige spreiding; zand matig afgerond

Coördinaten van de boringen:

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm NAP)
1	186794	444368	4290
2	186785	444343	4243
3	186774	444360	4317
4	186757	444347	4248
5	186749	444361	4310
6	186754	444359	4308
7	186803	444339	4210
8	186812	444352	4238
9	186811	444367	4237